

kildole

Mälestused lapsepõlvest ja töomehelust Raplas.

Sündisin Tallinnas 03.07.1936 a.

Minu esimesed mälestused lapsepõlvest algavad Rakvere linnast, elasime Sepipaja tn. 10. majahoidja lamu hoovipoolses osas. Ema puhastas tänavat, isa aitas ka.

Isa Karl töötas raudteel.

Käisin lasteaias, linna teisel pool otsas, Galgsi. Ema Helene nais ja töö. Panin lasteaiast kaks korda plehku, režiim ei meeldinud. Olin üksik laps, kodus tegin, mis tahtsin.

Minu vaenlane oli kõrvaltänavatänavat. Ta lasi rakulkaga mulle vastu säari. ütlesin, tule mees mehe vastu, mis sa nurga tagant lased. Olin vist 7 aastane.

Kõrval tänaval olid saksa sõjaväepaadid järelkärude peal. Raudtejaamast 100m kaugusel oli

saksa sõjaväe hoone, kus tehti autododele
väga vajalikke kütuse klotse,
oli puugaasi kütte. Lähedal oli
vee rongide kinnipidamise koht.
Bangid olid valdatud valve all.
Koos Tiuduga lasime linnatuvisid
rakulkaaga. Kui 2-3 tuvi oli
püütud, andsime need puukinga-
des vee vangidele söögiks. Saime
vastutasuks sigaretipakke ja
hülisime puukütuse vahel, kus
tegime proovitõmbamised ära.
Edasi hülisime naatama, kuidas
naisted istusid stantsi taga ja
puuklotsid lendasid kildudeks.
Unustasime ennast ja kohale-
jõudnud saksa tunnusmees tõstis
meid kõrvupidi kastide pealt
maha. See jättis jälje, kõrv
paistetas illes, peavalu 2 nädala^{ks}

Kui esimene pommitamine
Rakverest üle käis, oli meie
aias kaevatud varjendi auk,
ilma katuseta.

Sinna kogunes vesi. Olin umbes 5 aastane, vatipalitu oli seljas.

Olin sõbraga augu ääres, libisesin vette, vatipalitu vett täis, mis vedas mind sügavamale. Sõber pani jooksejalu kofu - Jüri uppus ära! Põrsi ema tuli ^{kohe} jooksejalu meile kofu sellest teatama. Õnneks sain kaeviku servast väljaulatuvast kivist kinni haarata ja nü mind nälja tiri ti.

Tamsalus lades lõin kapi peegli katki. Olin ikka väike, ema küljes kinni. Kui ema pesu pesema lõks, jättis ta mind vanema hoolde alla. Nutsin ja kui peeglist oma nutust nägu nägin, lõhkusingi peegli.

Kord saatis ema mind poodi leiba tooma, aga pood oli kinni. Teised poisid kutsusid mind parvetaama, et aega parajaks teha. Pirtsak tuli seljast võtta ja kaldale jätta. Tagasi tulla ei olnud taskus enam raha ega talonge.

Raudteel olid piirituse tsisternid. Mõningist kuuliaugust voolas piiritus välja - kraavi. Isa viis ka sula mähkmeuga koju, kraav sai tühjaks, kaevati ~~vee~~ ^{puurde} auke, ehk nõngub veel.

Kui linn põlema läks, olid inimestelt ära korjatud raadiod kogutud ühte kuuri. Isa oli julge, läks ja otsis oma raadio üles, tõi koju tagasi.

Sõda kestis. Isa oli raudteelane, neid ei vajatud sõjaväes, raudteel pidi töötama.

Sõja eest koliti Rakuvest Läänemaal, Rootsi rdt.-jaama.

Isa tellis kaubabaguni, mööbel sisse ja Virtsu nõngiga uude elukohta. Elamiseks saime uue toa jaama taga asuvasse Soomani eramajja. Seal asus ka sideagentuur ja kauplus. Ema sai sisse tööle. Kirjad tulid nõngiga, inimesed käisid poes ja

said posti kätte. Isa töötas
jaama kõrvaldajana.

Poisid said kuskilt padruneid,
panime need hoopä peale seeviga,
Rongi ülekõidul käis plömm-plömm-
plömm... Veduri juht pidas rongi kinni,
oli matus, võtke need poisid kinni!
aga mis sai puudad tuult väljal.

~~Vanamoisa~~ hakkasin käima jalgsi
üle heinamaa, postlad jalas. Need
olid kitsenahast tehtud.

Karavi silla juures põles kauplus.
Rütarahvas tassis kauba koju. Sain
oma esimesed saapad ka sealt.

Suuti toodi mind ikka maale sugu-
laste juurde, kus sõjaoht väiksem.

Narvasin poisiks sõjaajal.

Raplasse tulin 4. klassina. Isa
sai tööle Rapla rdtj. kõrvaldajana,
ema kioskisse tööle. Elasime
rdtj. majas, Jaama 1., tuba + köök.
Kõhe tekkisid mulle sõbrad Vello
Kaarlep, Aadu Nõigemast, Ain

Tamme, vennad Bachmanid,
 Eiki Männik, Leo Kivisaar,
 Lello Peeduli jt. Sport rühk-
 das meid. Võrkpallis olime
 pallipoisid, kõrgushüppe ja
 muud kastid tehti kõik ise.
 Saviaukude vahele metsa tegi
 Auliku Elmar kõõbaspuud,
 kõngad - kõik ise. Koolis

Raplas

käisin Kuusiku lennuvälja
 bussiga, jalgrattaga, jälgisi.
 Esimene fotoaparaat osteti
 mulle „Komsomolits, 5. klassis.
 Isa läks mootorrattakursustele
 Tuletoörjes. Ratas osteti mulle.
 Aga see varastati sõprade
 poolt ära. Ainult metsas
 julgesid sõita. Jätsime selle
 nü ja püüdsime uuustada.
 Meil kujunes välja jaama
 peistepunkt ja alavi punkt.
 Ehitasime jaama peistega
 vaatlustorni raudteji. taha.

7.
Tammke Aini kodu ja jaama sahel
oli Lutsu saun (mahajäetud).

Aknad ja ukseid löime kõik kinni.

Lagi kindlustati matustega.

Üi salauks. Üleval olid petkoolinõu
ja hundinõud. „Vaenlased“ ahvart-
dasid tulla, aga ei julgenud.

Kindluses oli veel peidetud saksa
rintprüss. Kuus pooku tegi, aga
toru ei olnud. Ühel päeval oli
see kadunud, omad poisid said
pihta. Jätsime kõik sõnapeika.

Tegime palju sporti, võistlesime.
Näit 10-võistlus kuuliga:

1. Tõuge parema käega
2. Tõuge vasaku käega.
3. Tõuge ülepea ette.
4. " ülepea taha.
5. " jalgevahelt ette.
6. " jalgevahelt taha. juu.

Malemäng toimus minu kodus. Tu-
gevad vastased olid Lello Peeduli
ja Vello Kavarlep.

8.
Ise meisturdasin malelaud-
karbi.

Nii mõõdusid lapsepõlv ja
kooliaastad. Peale Rapla Kesk-
kooli lõpetamist astusin Tallinnas
Merekooli, kodus lõputunustuse
hinnetele elistati head füüsilist
ooru, mis aitaski mul saada
kursandiks. Nende 3,5 aasta
jooksul sai merepraktilisel läbi-
sõidetud kõik Euroopa suure-
mad sadamad, kuid ema
raske haiguse tõttu seisin tööta-
da vaid aasta Merekoolis labo-
randina, sin järgnes töömeh-
ja pere-elu Raplas.